

BỒI DƯỠNG KỸ THUẬT DẠY HỌC CHO GIẢNG VIÊN CÁC NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐỔI MỚI GIÁO DỤC, ĐÀO TẠO

Hà Minh Phương
Khoa Sư phạm quân sự, Học viện Chính trị

Tóm tắt: Kỹ thuật dạy học giúp cho giảng viên nâng cao chất lượng dạy học, chính vì vậy, bồi dưỡng kỹ thuật dạy học cho giảng viên là yêu cầu bắt buộc trong các nhà trường quân đội nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong tình hình mới.

Từ khóa: Kỹ thuật dạy học, giảng viên, nhà trường quân đội.

TRAINING TEACHING TECHNIQUES FOR LECTURERS AT MILITARY ACADEMIES TO MEET THE REQUIREMENTS OF EDUCATIONAL AND TRAINING REFORMS

Ha Minh Phuong
Faculty of Military Pedagogy, Political Academy

Abstract: Teaching techniques help lecturers improve the quality of teaching; therefore, training teaching techniques for lecturers is a mandatory requirement in military academies to enhance the quality of education and training, meeting the demands of military development in the new context.

Keywords: teaching techniques, lecturers, military academies.

Nhận bài: 26/07/2025

Phản biện: 24/08/2025

Duyệt đăng: 28/08/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đứng trước yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, nâng cao chất lượng dạy học trong các nhà trường quân đội trở thành một đòi hỏi cấp bách. Để thực hiện điều đó, các nhà trường quân đội đã có nhiều chủ trương, giải pháp để nâng cao chất lượng dạy học, trong đó chú trọng “Đột phá trong đào tạo, bồi dưỡng, đánh giá để nâng cao năng lực toàn diện đối với đội ngũ nhà giáo...” là một trong những nhiệm vụ chủ yếu của các nhà trường quân đội theo tinh thần Nghị quyết về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng quân đội trong tình hình mới của Quân ủy Trung ương.

Giảng viên trong các nhà trường quân đội, phải thường xuyên thực hiện nhiệm vụ dạy học, giáo dục học viên, nghiên cứu khoa học và thực hiện các nhiệm vụ khác theo quy định. Trong đó, dạy học là hoạt động thường xuyên của giảng viên, kết quả hoạt động này là một trong những tiêu chí đánh giá chất lượng đào tạo của nhà trường, đánh giá chất lượng đội ngũ giảng viên. Cũng như bất kỳ hoạt động nào của con người, muốn hoạt động dạy học đạt chất lượng, hiệu quả đòi hỏi người giảng viên phải có các kỹ thuật dạy học (KTDH). Kỹ thuật dạy học phản ánh trình độ chuyên môn sư phạm của giảng viên, KTDH của giảng viên càng thuần thục, hoàn thiện thì kết quả dạy học càng cao. Vấn đề đặt ra, vậy KTDH là gì? có vai

trò như thế nào đối với giảng viên nhà trường quân đội, nhất là trước yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo hiện nay? làm thế nào để bồi dưỡng KTDH cho giảng viên nhà trường quân đội? Để giải quyết những vấn đề đó, bài báo dựa trên tư tưởng Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng cộng sản Việt Nam về giáo dục; đồng thời kết hợp các phương pháp nghiên cứu lý thuyết và phương pháp nghiên cứu thực tiễn của Khoa học giáo dục.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm kỹ thuật dạy học của giảng viên

Thuật ngữ kỹ thuật dạy học (KTDH) được định nghĩa trong Từ điển giáo dục học là tổng thể các phương pháp sư phạm mà nhà giáo dục sử dụng để truyền thụ kiến thức và góp phần phát triển nhân cách người học. Các tác giả Nguyễn Hữu Châu, Vũ Quốc Chung và Nguyễn Thị Sơn cho rằng KTDH là cách giáo viên xử lý và tổ chức các bước trong phương pháp hay quá trình giảng dạy. Theo GS. TSKH Bernd Meier và PGS. TS Trần Ngọc Lan, KTDH là những thao tác, hành động cụ thể của cả giảng viên và học viên trong quá trình dạy học, nhằm đạt mục tiêu đã đề ra. Như vậy, có hai quan điểm: một coi chủ thể của KTDH là giảng viên, quan điểm khác cho rằng chủ thể bao gồm cả giảng viên và học viên. Dù khác biệt, các quan niệm đều thống nhất rằng KTDH là tổng thể các

thao tác, hành động nhằm vận dụng phương pháp dạy học để đạt hiệu quả.

Hoạt động dạy học thực chất là quá trình giảng viên tổ chức, điều khiển nhận thức của người học thông qua các bài học trong và ngoài lớp. Để đảm bảo hiệu quả, giảng viên cần nắm chắc mục tiêu, nội dung, đặc điểm người học và vận dụng linh hoạt phương pháp, hình thức tổ chức dạy học. KTDH không chỉ dừng ở các hành động cụ thể của giảng viên mà còn là hệ thống thao tác mang tính quy trình chặt chẽ, điều khiển hiệu quả hoạt động học tập của người học.

Từ cách tiếp cận này, có thể khái quát: KTDH là tổng hợp các thao tác, hành động sư phạm cụ thể, hệ thống, có quy trình nhằm tổ chức và điều khiển hiệu quả quá trình học tập. Các kỹ thuật này đa dạng, phong phú, biến đổi tùy giai đoạn và tình huống nhưng luôn gắn bó, bổ trợ nhau để phát huy tính tích cực, chủ động của người học, hướng tới thực hiện mục đích dạy học đã xác định.

2.2. Vai trò kỹ thuật dạy học đối với giảng viên nhà trường quân đội

Quan niệm về kỹ thuật dạy học (KTDH) của giảng viên giúp làm rõ vai trò quan trọng của KTDH trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập, đặc biệt trong môi trường nhà trường quân đội (NTQĐ). Xét theo nhiệm vụ của giảng viên trong quá trình dạy học, có thể thấy vai trò của KTDH được biểu hiện trên bốn khía cạnh cơ bản.

Thứ nhất, KTDH giúp giảng viên NTQĐ nhanh chóng xác định các yêu cầu, nhiệm vụ học tập có giá trị và phù hợp. Các yêu cầu, nhiệm vụ này chỉ có ý nghĩa khi đưa người học vào tình huống có vấn đề, định hướng hoạt động nhận thức, kích thích nỗ lực và sự tự giác trong học tập. Giá trị của nhiệm vụ học tập phụ thuộc vào sự phù hợp với trình độ nhận thức, thực tiễn giảng dạy và mục tiêu chương trình đào tạo. Bản chất của dạy học chính là tạo ra mâu thuẫn giữa yêu cầu của nhiệm vụ với khả năng hiện có của học viên, từ đó thúc đẩy sự cố gắng tối đa để giải quyết. Để làm được điều này, giảng viên cần nắm chắc mục tiêu, trình độ học viên, vị trí của bài học trong chương trình cũng như điều kiện cơ sở vật chất. Do đó, hệ thống KTDH liên quan đến việc xác định mục tiêu, tìm hiểu đối tượng học viên, đánh giá vị trí bài học và điều kiện giảng dạy là vô cùng cần thiết.

Thứ hai, KTDH hỗ trợ giảng viên tổ chức và chỉ đạo hoạt động học tập hiệu quả. Sau khi đề

xuất yêu cầu, nhiệm vụ học tập, quá trình dạy học chỉ thực sự phát triển khi học viên ý thức được mâu thuẫn và mong muốn giải quyết nó. Quá trình này đòi hỏi sự tổ chức, điều khiển khéo léo của giảng viên nhằm giúp học viên chủ động tìm tòi kiến thức mới, phát triển năng lực nhận thức và kỹ năng giải quyết vấn đề. Để đạt hiệu quả, giảng viên phải vận dụng phối hợp nhiều phương pháp dạy học, giao tiếp tốt với tập thể và cá nhân, đồng thời xử lý linh hoạt các tình huống sư phạm. Mỗi phương pháp dạy học có ưu, nhược điểm riêng, do đó giảng viên cần thành thạo kỹ thuật áp dụng từng phương pháp cũng như kỹ thuật phối hợp các phương pháp. Sự thuần thục trong sử dụng KTDH cũng giúp giảng viên nâng cao uy tín, xây dựng mối quan hệ sư phạm tích cực với học viên. Đặc biệt, nhờ nắm chắc KTDH, giảng viên có thể chủ động xử lý các tình huống bất ngờ trong quá trình giảng dạy như kỹ thuật kiểm soát tâm lý, đánh giá tình huống và lựa chọn phương án giải quyết hợp lý.

Thứ ba, KTDH giúp giảng viên kịp thời thu thập tín hiệu ngược từ phía học viên để đánh giá hiệu quả học tập. Thông qua các kỹ thuật như nêu câu hỏi, quan sát lớp học, phân tích kết quả, giảng viên có thể nhận biết chính xác những thuận lợi, khó khăn, nguyên nhân ảnh hưởng đến kết quả học tập. Việc này không chỉ giúp điều chỉnh sai sót của học viên mà còn hỗ trợ giảng viên điều chỉnh phương pháp giảng dạy của mình. Tuy nhiên, thu thập tín hiệu ngược là công việc khó khăn, đòi hỏi sự tinh tế và kỹ thuật sư phạm vững vàng. Khi làm tốt, giảng viên sẽ xác định rõ những thành công, hạn chế và định hướng cho học viên cách khắc phục, đồng thời nâng cao chất lượng toàn bộ quá trình dạy học.

Thứ tư, KTDH góp phần giúp giảng viên phân tích và đánh giá chính xác kết quả giảng dạy của bản thân. Quá trình dạy học là một chu trình khép kín, trong đó giai đoạn cuối cùng là kiểm tra, đánh giá kết quả. Hoạt động này giúp khẳng định ưu điểm, nhận diện hạn chế và rút ra kinh nghiệm cho các bài học sau. Để làm tốt, giảng viên cần đối chiếu yêu cầu, nhiệm vụ đã xác định với kết quả học tập thực tế của học viên, từ đó tìm nguyên nhân và đưa ra điều chỉnh cần thiết. Các KTDH quan trọng trong giai đoạn này gồm: kỹ thuật xác định mục tiêu nhanh chóng và chính xác, kỹ thuật quan sát, đặt câu hỏi, thu thập thông tin, so sánh đối chiếu kết quả. Khi thành thạo, giảng viên

không chỉ đánh giá khách quan hiệu quả dạy học mà còn điều chỉnh hợp lý quá trình giảng dạy theo hướng ngày càng hiệu quả.

Từ những phân tích trên có thể khẳng định: KTDH là yếu tố then chốt đảm bảo giảng viên NTQĐ thực hiện tốt chức năng tổ chức, chỉ đạo, điều khiển quá trình dạy học. Chúng không chỉ giúp giảng viên xác định nhiệm vụ học tập phù hợp, tổ chức hoạt động hiệu quả, thu thập thông tin phản hồi chính xác, mà còn giúp đánh giá, điều chỉnh chất lượng giảng dạy. Việc nắm vững và vận dụng linh hoạt KTDH là điều kiện tiên quyết để nâng cao chất lượng đào tạo trong NTQĐ, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo hiện nay.

2.3. Bồi dưỡng kỹ thuật dạy học cho giảng viên ở nhà trường quân đội

Từ vai trò của KTDH đối với hoạt động dạy học của giảng viên NTQĐ, có thể khẳng định bồi dưỡng KTDH là cần thiết đối với giảng viên NTQĐ nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, đào tạo hiện nay. Muốn thế các NTQĐ cần chú ý thực hiện một số nội dung sau:

Một là, nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của các lực lượng sư phạm về bồi dưỡng kỹ thuật dạy học cho giảng viên

Thực tế hiện nay, nhận thức của nhiều giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục và học viên về KTDH còn hạn chế, như: chưa hiểu biết về KTDH, quan niệm về KTDH còn mơ hồ,... chính vì vậy việc nâng cao nhận thức về KTDH của giảng viên cho các lực lượng sư phạm trong các NTQĐ là cần thiết. Nhận thức đúng là cơ sở hình thành thái độ, động cơ đúng và trách nhiệm cao, tạo ra động lực thôi thúc giảng viên vượt qua khó khăn hoàn thiện KTDH của mình. Nhận thức đúng còn là cơ sở giúp giảng viên đánh giá đúng mức độ hoàn thiện KTDH của mình, từ đó có kế hoạch hoàn thiện KTDH phù hợp với bản thân. Thông qua biện pháp này giúp cho cán bộ quản lý giáo dục, học viên nắm được lý thuyết về KTDH, thấy được vai trò quan trọng và sự cần thiết phải hoàn thiện KTDH cho giảng viên từ đó tạo mọi điều kiện cần thiết để giảng viên hoàn thiện KTDH. Nhận thức đúng còn là cơ sở để cán bộ quản lý giáo dục và học viên đánh giá chính xác trình độ KTDH của giảng viên và tạo ra sự đồng thuận giữa các lực lượng trong hoàn thiện KTDH của giảng viên.

Hai là, bồi dưỡng kỹ thuật dạy học cho giảng viên NTQĐ cần tuân thủ theo một quy trình nhất định

Bồi dưỡng KTDH cho giảng viên cần được thực hiện theo một quy trình khoa học, tuân thủ theo logic các bước từ nâng cao nhận thức đến tổ chức luyện tập và kiểm tra, đánh giá kết quả luyện tập. Cụ thể quy trình bồi dưỡng KTDH cho giảng viên NTQĐ được tiến hành như sau:

Bước 1: Nắm vững hệ thống KTDH cụ thể

Đây là bước đầu tiên trong quy trình nhằm nâng cao nhận thức cho giảng viên về KTDH. Nắm vững hệ thống KTDH giữ vai trò quan trọng, là cơ sở để hình thành và phát triển KTDH của giảng viên. Giảng viên càng nắm vững hệ thống KTDH việc hoàn thiện KTDH càng nhanh chóng thành công, đỡ tốn công sức và tránh được sai sót.

Để giảng viên nắm vững hệ thống KTDH cụ thể, trong bước này cần xây dựng được hệ thống KTDH cơ bản với những nội dung cụ thể. Sau khi xây dựng được hệ thống KTDH cơ bản phải tổ chức cho giảng viên nghiên cứu, học tập thông qua các lớp tập huấn, thông qua các buổi xêmina khoa học, thông qua bài giảng... Nắm vững hệ thống KTDH là nắm được số lượng KTDH của giảng viên, nội dung của từng kỹ thuật và có khả năng vận dụng kỹ thuật đó vào thực tiễn dạy học. Bên cạnh việc tổ chức của nhà trường, khoa chuyên ngành, tổ bộ môn rất cần phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của giảng viên trong quá trình học tập nghiên cứu, liên hệ với kinh nghiệm dạy học trong thực tiễn để hiểu sâu hơn về các KTDH.

Bước 2: Quan sát mẫu những KTDH được sử dụng trong hoạt động dạy học

Bước 1 mới chỉ dừng ở việc giúp cho giảng viên nắm lý thuyết về KTDH một cách trừu tượng, thì bước 2 chính là việc cụ thể hóa các KTDH mà giảng viên đã nắm ở bước 1. Bước này giúp cho giảng viên đỡ lúng túng, tránh được sai sót trong luyện tập và có thể tự đối chiếu, đánh giá chính xác các KTDH đã có.

Quan sát mẫu những KTDH được tổ chức rất linh hoạt, nhà trường hoặc các khoa giáo viên có thể tổ chức tập huấn những buổi giảng mẫu do giảng viên có trình độ và kinh nghiệm tiến hành cho các giảng viên toàn trường tham quan; cũng có thể tổ chức thực hiện các video clip mẫu về sử dụng KTDH hoặc tổ chức cho giảng viên dự giảng. Trước khi tiến hành giảng mẫu cần tổ chức bồi dưỡng, thống nhất về nội dung, phương pháp, cách thức tiến hành, đặc biệt là các KTDH sẽ tiến hành cho giảng viên quan sát. Có kế hoạch bảo

đảm và phối hợp thống nhất giữa các lực lượng trong quá trình tổ chức làm mẫu.

Bước 3: Xây dựng kế hoạch luyện tập theo mẫu

Để luyện tập thuần thục các KTDH, biến các KTDH vốn tồn tại khách quan thành tài sản riêng, từng giảng viên cần xây dựng kế hoạch cụ thể. Kế hoạch thực hiện chính là chương trình hành động, định hướng cho giảng viên trong quá trình luyện tập, đồng thời là cơ sở để giảng viên tự kiểm tra kết quả hoàn thiện KTDH của mình.

Kế hoạch luyện tập được giảng viên xây dựng dựa trên sự so sánh, đối chiếu giữa các KTDH đã có với hệ thống KTDH được trang bị về lý thuyết và qua quan sát. Sau khi nắm vững và quan sát các KTDH mẫu, giảng viên cần xây dựng kế hoạch luyện tập. Kế hoạch bao gồm: Mục đích, nội dung, thời gian, cách thức tổ chức luyện tập và điều kiện đảm bảo.

Bước 4: Thực hiện luyện tập theo kế hoạch

Đây là bước quan trọng quyết định đến mức độ hoàn thiện KTDH của giảng viên. Kỹ thuật dạy học của giảng viên đạt được ở mức độ nào phụ thuộc chủ yếu vào bước này.

Trong bước này, căn cứ vào kế hoạch đã xây dựng giảng viên phải luyện tập dần, từ thực hiện chậm các thao tác, hành động dạy học riêng lẻ đến phối hợp chúng lại thành những KTDH hoàn chỉnh và vận dụng vào các tình huống khác nhau.

Trong quá trình luyện tập cần chú ý thực hiện theo kế hoạch đã xây dựng, nhưng trong thực tiễn cần linh hoạt, tùy thuộc vào kết quả luyện tập trong từng giai đoạn, từng KTDH mà có sự điều chỉnh cho phù hợp.

Bước 5: Tự kiểm tra, đánh giá, điều chỉnh

Đây là bước cuối cùng trong quy trình bồi dưỡng KTDH của giảng viên NTQĐ. Thông qua tự kiểm tra, đánh giá mà giảng viên biết được mức độ đạt được so với mục đích đã xác định, thấy được ưu điểm để tiếp tục phát huy, nhược điểm để khắc phục. Mục đích của tự kiểm tra, đánh giá nhằm giúp giảng viên điều chỉnh quá trình hoàn thiện KTDH của mình hiệu quả hơn.

Để tự kiểm tra, đánh giá chính xác và có ý nghĩa giảng viên cần tự kiểm tra bằng nhiều cách thức, kết hợp tự kiểm tra, đánh giá của bản thân với kiểm tra, đánh giá của đồng nghiệp, học viên. Trên cơ sở tự kiểm tra, đánh giá giảng viên đối chiếu KTDH của mình với yêu cầu dạy học, từ đó xác định nội dung cần luyện tập, điều chỉnh kế hoạch luyện tập KTDH phù hợp.

Ba là, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của giảng viên trong quá trình bồi dưỡng kỹ thuật dạy học

Giảng viên là chủ thể tự bồi dưỡng KTDH, là yếu tố quyết định đến kết quả bồi dưỡng KTDH. Vì vậy, chỉ trên cơ sở phát huy vai trò tích cực, chủ động, sáng tạo của giảng viên việc bồi dưỡng KTDH mới có hiệu quả. Kích thích tính tích cực, chủ động, sáng tạo của giảng viên trong quá trình bồi dưỡng KTDH là nâng cao nhận thức cho giảng viên về vai trò, trách nhiệm của mình, tạo mọi cơ hội, điều kiện cho giảng viên trong quá trình luyện tập các KTDH.

Muốn kích thích tính tích cực, chủ động, sáng tạo của giảng viên trong quá trình hoàn thiện KTDH cần phải có sự đánh giá đúng đắn của tất cả các lực lượng sư phạm trong nhà trường về vị trí, vai trò của người giảng viên. Cần xây dựng thành quy chế về chế độ, chính sách ưu tiên đối với giảng viên, đặc biệt là giảng viên giỏi, giảng viên có kinh nghiệm. Xây dựng tốt mối quan hệ đoàn kết trong toàn nhà trường, cũng như từng khoa giáo viên để giảng viên có sự chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau trong quá trình hoàn thiện KTDH.

Bốn là, đa dạng hóa cách thức bồi dưỡng kỹ thuật dạy học cho giảng viên

Kỹ thuật dạy học của giảng viên được hình thành, phát triển và hoàn thiện là cả một quá trình thông qua nhiều con đường, hoạt động khác nhau. Mỗi nhà trường, mỗi giảng viên lại có những đặc điểm riêng khác nhau, chính vì thế việc tổ chức bồi dưỡng KTDH cho giảng viên phải được tiến hành linh hoạt, đa dạng nhưng cần tạo ra sự cộng hưởng giữa các con đường, hoạt động rèn luyện KTDH của giảng viên. Căn cứ vào điều kiện của nhà trường và đặc điểm riêng của giảng viên mà tổ chức bồi dưỡng KTDH cho giảng viên một cách khoa học.

Bồi dưỡng KTDH cho giảng viên cần được tiến hành thường xuyên, đa dạng về cách thức, biện pháp, bằng nhiều con đường: bồi dưỡng thông qua tập huấn hàng năm, thông qua hội thảo khoa học, thông qua sinh hoạt học thuật ở khoa, tổ bộ môn, qua dự giảng,... Đầu năm học cần xây dựng các kế hoạch bồi dưỡng KTDH cho giảng viên tránh để chồng chéo. Trong quá trình tổ chức bồi dưỡng cần thường xuyên kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm kịp thời các KTDH giảng viên đạt được.

Năm là, xây dựng môi trường sư phạm thuận lợi cho giảng viên bồi dưỡng kỹ thuật dạy học

Quá trình bồi dưỡng KTDH cho giảng viên NTQĐ luôn diễn ra trong môi trường sư phạm nhất định, nếu môi trường tốt sẽ là điều kiện thuận lợi để KTDH của giảng viên được bổ sung, phát triển, ngày càng thuận thực và ngược lại nếu môi trường không tốt sẽ cản trở việc phát triển KTDH của giảng viên.

Môi trường sư phạm chính là toàn bộ các điều kiện xã hội và tự nhiên tác động, ảnh hưởng tới các hoạt động sư phạm ở NTQĐ, trong đó có cả quá trình bồi dưỡng KTDH cho giảng viên. Môi trường xã hội và môi trường tự nhiên có tác động khác nhau đến kết quả bồi dưỡng KTDH cho giảng viên, nhưng có quan hệ chặt chẽ hỗ trợ, bổ sung cho nhau.

III. KẾT LUẬN

Kỹ thuật dạy học được hiểu là những thao tác, hành động, thủ thuật được giảng viên thực hiện trong quá trình dạy học. Các KTDH có tác động to lớn đến kết quả hoạt động dạy học của giảng viên, Vì vậy, bồi dưỡng KTDH cho giảng viên là yêu cầu có tính chất bắt buộc đối với các NTQĐ, nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo của nhà trường đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong tình hình mới. Muốn thế, các NTQĐ cần thực hiện đồng bộ cả năm biện pháp bồi dưỡng trên, không được coi thường, xem nhẹ, hay tuyệt đối hóa bất kỳ biện pháp nào. Tuy nhiên, trong quá trình bồi dưỡng KTDH cho giảng viên, cần vận dụng các biện pháp trên một cách linh hoạt, sáng tạo, tùy từng giai đoạn, thực tiễn dạy học của từng trường, từng khoa giáo viên và khả năng sư phạm của mỗi giảng viên mà xác định biện pháp nào là biện pháp chủ đạo.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quân ủy Trung ương (2024), *Nghị quyết về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng quân đội trong tình hình mới*, Nxb QĐND, Hà Nội.
2. Dự án Việt - Bỉ (2010), *Dạy và học tích cực - Một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*, Nxb ĐHSP, Hà Nội.
3. Phó Đức Hòa, Ngô Quang Sơn (2011), *Phương pháp và công nghệ dạy học trong môi trường sư phạm tương tác*, Nxb ĐHSP, Hà Nội.
4. Trần Ngọc Lan, Đặng Thị Hồng Hiếu (2009), “*Kỹ thuật dạy học một cấp độ của phương pháp dạy học*”, Tạp chí Giáo dục, số 205 (kì 1- 1/2009), (tr.20-21).
5. Phan Trọng Ngọ (2005), *Dạy học và phương pháp dạy học trong nhà trường*, Nxb ĐHSP, Hà Nội.
6. Từ điển Giáo dục học (2001), Nxb Từ điển bách khoa, Hà Nội.
7. Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2019), *Luật Giáo dục*, Nxb CTQGST, Hà Nội.
8. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I*, Nxb CTQGST, Hà Nội
9. Bộ Quốc phòng (2020), *Báo cáo Tổng kết thực hiện chiến lược giáo dục và đào tạo trong Quân đội giai đoạn 2011 - 2020*